

Boekbesprekingen

Ph. MARY (ed.), *Le système pénal en Belgique. Bilan critique des connaissances*, Brussel, Bruylant, 2002, 329 p.; M. VAN DE KERCHOVE & Y. CARTUYVELS, *Chronique de droit pénal 1996-2000*, Brussel, Larcier, 2002, 183 p.

De Nederlandse hoogleraar Paul CLITEUR heeft een acceptabel onderscheid gemaakt tussen rechtswetenschap en rechtsgeleerdheid. Het eerste ziet toe op het toetsen van gangbare juridische leerstukken aan grote maatschappelijke leerstukken en het tonen van het onafgeronde karakter van het recht. Het tweede presenteert het recht als autoriteit en geeft goed de inhoud aan van de heersende leer ten behoeve van de rechtspraktijk. Als men van oordeel is dat beide aspecten van de rechtsbeoefening belangrijk zijn, dringt zich hier een dubbele aankoop op. Ogen-schijnlijk heeft het rechtsgeleerd werk van Michel VAN DE KERCHOVE en Yves CARTUYVELS niet meer te bieden dan een handig overzicht van fiches over rechtspraak, doctrine en wetgeving in het brede domein van het strafrecht (dus ook jeugdrecht, penitentiair recht en internationaal strafrecht). Eigenlijk is die indruk zo verkeerd niet. Selectie en presentatie van bronnen zijn belangrijke intellectuele prestaties in een tijdperk van overvloed. Het thematisch geordend overzicht van doctrine is reeds op zich een reden voor aankoop. De Nederlands-talige jurist volgt misschien niet alle Franstalige tijdschriften op de voet en kan hier terecht. Wat opvalt, is de aandacht voor *alle* tijdschriften en dit in *beide* landdelen. Auteurs of tijdschriften die onvermeld zijn, kunnen zich waarschijnlijk het best tot de auteurs richten want volledigheid behoort tot de (gerealiseerde) doelstelling. Het overzicht van wetgeving is een noodzakelijk onderdeel van een meerjaarlijks vakoverzicht, doch is door het tijdsverloop wellicht niet van het allergrootste belang meer. Wat wel zeer actueel blijft is het overzicht van rechtspraak. Het synthetiseren van rechtspraak uit een bepaalde periode en dit per thema maakt een historisch begrip mogelijk en brengt het recht tot rust. Er is veel rechtspraak, we kunnen het niet allemaal onthouden, maar dankzij VAN DE KERCHOVE en CARTUYVELS kunnen we het terugvinden. Echt gemakkelijk is dat terugvinden evenwel niet. Dit soort (reeds decennia oude) overzichten is gestructureerd volgens een vast stramien, waarin alleen rechtsgeleerden zich gemakkelijk terugvinden. De anderen moeten bijgevolg maar goed bladeren. Wil men wat over sadomasochisme begrijpen, dan belandt men na veel zoekwerk bij de rubriek “Mesure de la peine: circonstances aggravantes, concours d’infractions, excuses, circonstances atténuantes” en bij de rubriek “Conditions d’existences des infractions”. Rechtsgeleerdheid is intellectueel een elitaire bezigheid.

Dat kan in tegenstelling tot wat velen in de rechtspraktijk denken, niet worden gezegd van de rechtswetenschappelijk activiteit. *Le système pénal en Belgique. Bilan critique des connaissances* is een ongemeen boeiende poging om in het spoor van de achttiende-eeuwse encyclopedisten kennis te bundelen en er een meerwaarde aan te geven. Het boek vormt de neerslag van een reeks presentaties over uiteenlopende thema’s (gevangeniswezen, het werk van de rechter, de her-

vorming van de politie, de nieuwe rol van het Openbaar ministerie) telkens gevolgd door twee referaten. Per thema drie teksten en dat betekent drie invalshoeken. Als men beseft dat voor de referenten beroep is gedaan op Vlaamse academici (Kristel BEYENS, Lode VAN OTRIVE, Paul PONSAERS, John VANACKER, Sonja SNACKEN) en schrijvers met grote praktijkervaring zoals de politiedeskundige Gil BOURDOUX, dan wordt duidelijk in welke mate hier een Belgische balans wordt beoogd en ook wordt gehaald. In het boek worden politie, parketmagistraat en rechter als actor centraal gezet. In feite krijgen de twee eerstgenoemden meer en meer rechterlijke taken, wat geen evident proces is.

In een heerlijk getoonzet voorwoord onderstreept Françoise TULKENS het originele van dit werk dat jonge onderzoekers het woord geeft en experts laat reageren. Niet alle jonge onderzoekers laten het achterste van hun tong zien, wat de experts wel doen. De combinatie is alleszins geslaagd. Voor ondergetekende is dit boek een leerrijke kennismaking met het werk en het onderzoek dat wordt verricht aan de *Université Libre de Bruxelles* en in het bijzonder aan de criminologische school die er werkzaam is. Deze school heeft een grote subsidie ontvangen voor een interdisciplinair onderzoek rond "Pénalité et changement social". Philippe MARY die het onderzoek leidt opent de bundel met een indrukwekkende uiteenzetting over de nood aan dit onderzoek en een bespreking van de eerste resultaten. De bundel eindigt met een bijdrage over het strafrecht zelf en meer bepaald over het razend tempo waarmee dit recht wordt aangevuld. Wetenschap van hoog niveau.

Paul DE HERT

A. OPDEBEECK, *Bijna dood. Leven met bijna-doodervaringen*, 2002, Tielt, Uitgeverij Lannoo, 301 p.

"Licht dat feller schijnt dan de zon, een tunnel waardoor je met een onmetelijke snelheid naar een zijnsdimensie buiten tijd en ruimte reist, een diep kosmisch gevoel van eenheid, liefde, eenheid, vrede en vreugde: de getuigenissen van mensen met een bijna-doodervaring vertonen onderling opvallend veel gelijkenissen. Dat ene moment waarop ze de grens tussen leven en dood lijken te overschrijden, noemen zij zo ingrijpend dat hun leven daarna nooit meer hetzelfde wordt. Hun verhaal biedt een zeldzame blik op de diepste gronden van ons bestaan." Op deze manier vat de auteur haar boek samen. Het betreft de publicatie van een verhandeling waarmee zij promoveerde als doctor in de criminologische wetenschappen. Haar onderzoekswerk is een primeur gezien nooit eerder in de Lage Landen iemand gepromoveerd was op dit terrein.

Het boek is in wezen op te delen in 3 grote luiken. Een eerste luik is eerder theoretisch gericht, bakent het fenomeen af en geeft een geschiedkundig overzicht van personen die zich in het verleden met bijna-doodervaringen hebben bezighouden. Belangrijk hierbij is dat het hier gaat om onderzoekers die vanuit verschillende opleidingsniveaus en vanuit verschillende invalshoeken (puur medisch, religieus, filosofisch ...) gepoogd hebben om het fenomeen te verklaren en toe te lichten. De auteur geeft hierbij telkenmale eigen visies en bedenkingen zonder een